

NIET ALLE SCHOLEN GEBRUIKEN NIEUWE NORMERING CITO

Cito heeft de normering van enkele toetsen dusdanig aangescherpt dat leerlingen maar liefst een niveau kunnen zakken. Het zorgde voor veel ophef onder schoolleiders. Over de slijtage van normen, het gevolg van de nieuwe eindtoets en leerwinst als ‘beloftedol hulpmiddel’.

TEKST DANIËLLA VAN 'T ERVE

‘Logisch dat scholen dit als een schok ervaren’

Foto: Nationale Beeldbank/Foto Klaske

Jacqueline Visser, marktgroepmanager Basisonderwijs bij Cito: "Ik snap dat het best lastig is om ouders uit te leggen dat hun kind geen B maar C scoort. Maar leerlingen zijn niet ineens minder goed gaan rekenen; de waardering van hun score is anders."

Uitgerekend in een tijd dat het afnemen van toetsen onder vuur ligt, komt Cito met een nieuwe normering voor de toetsen spelling, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde uit het leerlingvolgsysteem (LVS). De relatieve score is aangepast: dus hoe resultaten zich verhouden tot andere leerlingen. Dat veel leerlingen hierdoor naar verwachting een niveau lager uitkomen en daarmee ook het niveau van een school ten opzichte van het landelijk gemiddelde negatief kunnen beïnvloeden, stuit op veel onbegrip. "Het is logisch dat scholen dit als een schok ervaren", vertelt Jacqueline Visser, marktgroepmanager Basisonderwijs bij Cito. "Maar als je erachter komt dat de normen van de toetsen niet meer voldoen, dan is afwachten geen optie." Leerlingen maken toetsen veel beter dan jaren geleden. Bijvoorbeeld omdat een school zich meer is gaan richten op opbrengsten of omdat leerlingen beter voorbereid zijn. Visser: "Steeds minder leerlingen behoren tot de 20 procent laagst scorenden. Als je dat in theorie lang genoeg laat doorgaan, scoren straks alle leerlingen bovengemiddeld. Dat klopt natuurlijk niet. Wil je een goede vergelijking kunnen maken, dan is het belangrijk dat de norm mee verschuift."

Forse ingreep In tegenstelling tot de LVS-toetsen wordt de normering voor de Cito-eindtoets elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van de gegevens van circa 160.000 leerlingen. Cito zegt nu pas over voldoende data van de LVS-toetsen te beschikken om ook deze normen aan te passen. "Ik snap dat het best lastig is om ouders uit te leggen dat hun kind geen B maar C scoort", zegt Visser. "Deze forse ingreep is echter eenmalig."

WAT IS ER VERANDERD?

Cito heeft per september 2013 de landelijke normen van de toetsen uit het leerlingvolgsysteem (LVS) aangepast. Het gaat alleen om de toetsen spelling, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde. De toetsuitslagen bestaan uit twee delen: de vaardigheidsscore en de waardering van die score door middel van een letter of cijfer (A tot en met E of I tot en met V). Deze vijf niveaus geven aan hoe een leerling de toets heeft gemaakt in vergelijking met leeftijdsgenoten. De omzetting van de ruwe score (aantal goed) naar de vaardigheidsscore blijft gelijk: hetzelfde aantal goed leidt tot dezelfde vaardigheidsscore als voorheen. De interpretatie van de vaardigheidsscore – hoe scoort de leerling ten opzichte van de normgroep – is wel veranderd. Daarmee verandert ook de omzetting van vaardigheidsscores naar de niveaus A t/m E, I t/m V. Over het algemeen zal een leerling een hogere vaardigheidsscore nodig hebben om bijvoorbeeld tot de groep gemiddeld scorende leerlingen te behoren.

'WE WACHTEN MET DE NIEUWE NORMEN'

Susan Benning, directeur van de Driemaster in Almere:

"Ik vind het vreemd dat Cito zo maar de normering mag aanpassen, ze hebben wel erg veel macht. De nieuwe normen vind ik onduidelijk. We wachten met het overgaan daarop tot het eind van dit schooljaar. Daardoor hebben we meer tijd om zelf te kijken hoe het verschil uitpakt en wat de gevolgen zijn. Dat het plan is om meer te kijken naar leerwinst, vind ik wel goed. Nu al kijken we aan de hand van groepsplannen wat het rendement is van ons onderwijs. Daarin is alles van belang: van gewone toetsen tot en met observaties. Ook voor het schooladvies kijken we naar het hele kind en zijn ontwikkeling in de laatste drie jaar. Alleen maar een score zegt niets, en zeker niet over de kwaliteit van een school. We zijn niet tevreden als een leerling hoog scoort, maar onvoldoende groei laat zien. Dan kijken we hoe dat komt en hoe een leerling zich verder kan ontwikkelen."

‘WIL JE EEN GOEDE VERGELIJKING KUNNEN MAKEN, DAN IS HET BELANGRIJK DAT DE NORM MEE VERSCHUIFT’

Vanaf nu kunnen we elk jaar de gegevens controleren en zullen de eventuele aanpassingen maar klein zijn.” Een groot voordeel is volgens haar dat de tussentoetsen meer synchroon lopen met die van de Cito-toets. “Voorheen leek het alsof leerlingen slechter scoorden op de eindtoets, maar in feite was het appels met peren vergelijken.” Het grootste misverstand dat Cito tegenkomt, is dat scholen zeggen dat hun leerlingen achteruit zijn gegaan. “Dat is niet zo”, legt Visser uit. “De leerlingen zijn niet ineens minder goed gaan rekenen, de waardering van hun score is anders.”

In de communicatie met ouders helpt het volgens haar om vooral naar de vaardigheidsscores te kijken. Deze absolute scores zijn onveranderd en laten zien hoe een leerling is

gegroeid ten opzichte van de vorige keer. Scholen kunnen deze scores ook gewoon vergelijken met vorige jaren, de vaardigheidsscore die hoort bij het aantal fouten op een toets is nog steeds hetzelfde.

Geen voorsortermachine Vanaf 2015 wordt een eindtoets verplicht voor alle basisscholen, maar hij wordt wel pas in april afgenomen. De eindtoets behoudt zijn waarde, volgens Visser, ook nu de LVS-toetsen beter genomineerd zijn. “De eindtoets is samengesteld om te voorspellen in welk type voortgezet onderwijs een leerling de meeste kans op succes geeft. Het LVS is geen voorsortermachine, daar kleeft een groot risico aan. De kans bestaat dat ouders gaan oefenen om hun kinderen zo hoog mogelijk te laten scoren. Daarmee verliezen de LVS-toetsen hun waarde als hulpmiddel.”

Middelbare scholen mogen volgens de nieuwe wet straks voor de toelating geen andere gegevens naast het schooladvies vragen, dus ook geen LVS-scores. In sommige regio’s spelen deze scores nu al wel een rol. Een lager niveau kan dan voor een leerling een groot verschil maken. Sommige scholen besluiten daarom de oude normen te blijven hanteren. Visser: “Ik snap dat scholen voor groep 8 een uitzondering maken en niet alles overhoop willen halen. Maar zie het als een overgangsjaar. Op een gegeven moment zul je toch over moeten stappen, want met de oude normen hou je jezelf voor de gek.”

Leerwinst Onlangs is de pilot leerwinst en toegevoegde waarde afgerond. Hierin probeerden scholen in kaart te brengen hoe een leerling zich heeft ontwikkeld en wat de school hieraan heeft bijgedragen. Staatssecretaris Dekker noemt leerwinst en toegevoegde waarde “een beloftevol hulpmiddel waarmee scholen het onderwijs nog beter kunnen afstemmen op de talenten van alle leerlingen.”

‘HET IS NIET EENVOUDIG DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN EEN SCHOOL TE BEPALEN; HET IS GEEN LABORATORIUMSETTING’

Volgens Visser is leerwinst een hulpmiddel bij het interpreteren van de resultaten van LVS-toetsen. “Maar het is niet zo eenvoudig om de toegevoegde waarde van een school te bepalen. De school is immers geen laboratoriumsetting waarin je kunt beoordelen of dat wat je erin stopt er ook weer uit komt. Leren gebeurt gelukkig ook buiten de school. Daarbij krijgt het ene kind thuis veel aangeboden en het andere niets. Dus ja, het is goed om naar leerwinst te kijken, dat doen we bij het interpreteren van de vaardigheidsscores ook. Maar zoals uit de pilot bleek, zitten er aan de implementatie ervan nog veel haken en ogen.” |

‘LVS-SCORES WORDEN BELANGRIJKER’

Anton van der Wilt, directeur van Al Iman in Almere:

“Op zich kan ik me best voorstellen dat normen een keer moeten worden aangepast, maar ik heb moeite met de manier waarop Cito dit aanpakt. Ineens worden de normen zo maar verlegd, terwijl nauwelijks duidelijk is wat de consequenties zijn, laat staan hoe je die moet communiceren naar ouders.

Ik heb de mazzel dat ik nog kon overstappen van de letter naar de cijferschaal. Ik heb het aan ouders gebracht alsof we zijn overgaan op een heel nieuw beoordelingssysteem. Het grote voordeel is dat er daardoor geen vergelijking in scores mogelijk is. Een kind zakt niet van B naar C, maar scoort nu bijvoorbeeld III. Overigens valt het mee hoor, met de lagere scores. Bij slechts tien van de 220 kinderen zien we een afwijking. Waar ik me wel zorgen over maak is dat de eindtoets vanaf volgend jaar later wordt afgenomen. De LVS-scores worden belangrijker, nu maken ze al deel uit van het voorlopig eindadvies. Ouders willen een zo goed mogelijke score en zullen alles doen om dit te bereiken. Het is goed als de school ook daadwerkelijk het definitieve schooladvies levert en de uitslag van de eindtoets niet maatgevend is.”

‘GEEN TOETSUITSLAGEN IN SCHOOLRAPPORT’

Net als Cito geeft de AVS het advies om met ouders de vaardigheidsgroei van een kind te bespreken. “Hoe het kind is vooruitgegaan ten opzichte van de vorige keer, is veel belangrijker dan hoe een kind scoort in vergelijking met andere leerlingen”, vertelt adviseur Jan Stuijver. “We raden ook aan om de Citoscore niet te vermelden op het rapport. Het zegt niets over de ontwikkeling van een kind

en je krijgt er alleen maar gebabbel op het schoolplein van. Bovendien voorkomt het dat een wijziging van de normering, zoals nu, voor onnodige stress zorgt.” De AVS heeft niets tegen toetsen, maar wel tegen de perverse effecten ervan, zoals vermeende fraude met uitslagen, commerciële instellingen die voor veel geld trainingsprogramma’s verkopen en Citocijfers die voor veel vo-scholen een belangrijker toelatingscriterium zijn dan het schooladvies.

De toegenomen aandacht voor leerwinst en toegevoegde waarde is een andere ontwikkeling waar de AVS kritisch naar kijkt. Stuijver: “Nu blijkt wat we altijd eigenlijk al wisten: leerwinst is er gedurende acht jaar altijd en de toegevoegde waarde van een school is niet te meten, omdat er veel meer factoren een rol kunnen spelen.” De recente pilot biedt informatie voor het nieuwe toezichtkader, dat in plaats van risicogericht toezicht vanaf 2016 gedifferentieerd toezicht zal zijn. De inspectie wil hierin niet alleen kijken naar de opbrengsten, maar ook naar onderdelen als leergroei, sociale competenties en veiligheid, schoolambities en het oordeel van leerlingen en ouders. “Op zich juichen we dat toe”, vertelt Stuijver. “Het draait immers niet alleen om de opbrengsten.”

‘HOE HET KIND IS VOORUITGEGAAN TEN OPZICHTE VAN DE VORIGE KEER, IS VEEL BELANGRIJKER DAN HOE EEN KIND SCOORT IN VERGELIJKING MET ANDERE LEERLINGEN’

AVS Publicaties

Actuele uitgaven → www.avs.nl/vereniging/publicatiesenproducten/publicaties

Zicht op pensioen, Bestaansrecht scholen primair onderwijs, Naar andere schooltijden en dan?, Goed onderwijs goede MR.

De AVS publiceert met enige regelmaat uitgaven over actuele onderwerpen die geschreven zijn voor schoolleiders in het primair onderwijs. Publicaties die direct bruikbaar zijn in uw eigen onderwijspraktijk.

Is er een nieuwe CAO PO, zijn er wijzigingen in of wordt de cao verlengd? De nieuwste versie is steeds verkrijgbaar bij de AVS.

goed onderwijs door visionair leiderschap

postadres Postbus 1003 3500 BA Utrecht telefoon 030 2361010 fax 030 2361036 e-mail info@avs.nl internet www.avs.nl